

TOMASZ BLATT

ur. 1927; Izbica

BIOGRAM ŚWIADKA HISTORII

Tomasz Blatt (Toivi Blatt) urodził się 15 kwietnia 1927 roku w Izbicy. Ojciec, Leon Blatt, był legionista, prowadził sklep monopolowy. Mama Fajga zajmowała się domem. Miał sześć lat młodszego brata Hersza. Chodził do szkoły powszechnej w Izbicy, a popołudniami do chederu, w którym uczył się modlitw oraz języka hebrajskiego.

W 1941 roku Niemcy utworzyli w Izbicy getto otwarte. Do 1942 roku rodzina Blattów mieszkała razem. Pod koniec 1942 roku zdobył fałszywe dokumenty i próbował uciec na Węgry. W czasie ucieczki został złapany i osadzony w więzieniu. Do Izbicy wrócił w kwietniu 1943 roku, wśród garstki ocalałych Żydów pracujących w garbarni ostała się jego rodzina. 28 kwietnia 1943 roku razem z rodziną został deportowany do obozu zagłady w Sobiborze. Jego rodzice i młodszy brat zginęli w komorze gazowej. On sam przeszedł selekcję i pracował m. in. w warsztacie obozowym. 14 października 1943 roku wziął udział w powstaniu w obozie. Udało mu się zbiec z grupą około 300 osób, z czego tylko co dziesiąty przeżył do końca wojny. Po ucieczce z obozu, ukrywał się wraz z kilkoma innymi Żydami u rolnika mieszkającego pod Izbicą. Wszyscy ukrywający się zostali zastrzeleni, Blatt został ranny w szczękę. Uciekł i nadal ukrywał się w wioskach niedaleko Izbicy – Ostrzyca, Mchy, gdzie przetrwał do końca wojny.

Latem 1944 roku po wyzwoleniu, przyjechał do Lublina i zamieszkał przy ulicy Kowalskiej 4. Znalazł tymczasowe zatrudnienie w warsztacie ślusarskim. Służył krótko w ludowym Wojsku Polskim, był uczestnikiem kursu w Oficerskiej Szkole Politycznej w Łodzi. Od lata 1948 roku pracował jako młodszy referent w placówce puckiej Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Wejherowie. Jesienią 1949 roku został dyscyplinarnie zwolniony ze służby. W 1957 roku wyemigrował do Izraela, rok później zamieszkał w USA. Zajął się dokumentowaniem Zagłady Żydów. W 1979 roku zarejestrował rozmowę z jednym z przywódców powstania w Sobiborze, Aleksandrem „Saszą” Peczerskim. W 1983 roku przeprowadził wywiad z byłym oficerem SS z Sobiboru, Karlem Frenzlem. Zapis tej rozmowy publikowany był w niemieckiej, polskiej i izraelskiej prasie. Był świadkiem podczas procesów nazistowskich zbrodniarzy. Swoje wspomnienia opublikował w książkach: „Z popiołów Sobiboru (skąd nie było powrotu): historia przetrwania” (2002), „Sobibór: zapomniane powstanie” (2003), „Ucieczka z Sobiboru” (2010). Na podstawie jego wspomnień powstał film fabularny „Ucieczka z Sobiboru” (1987), który otrzymał dwa Złote Globy i kilka nominacji do Nagrody Emmy. Tomasz Blatt jest bohaterem reportażu Hanny Krall "Autoportret z kulą w

szczęce".

Mieszkał w Santa Barbara w Kalifornii. W 70. rocznicę powstania w obozie w Sobiborze został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej za męstwo i bohaterską postawę podczas powstania i za wybitne zasługi w działalności na rzecz zachowania pamięci o Holokauście. Miał troje dzieci, Hannę, Renę i Leonarda, sześcioro wnuków i czworo prawnuków. Tomasz Blatt zmarł 31 października 2015 roku w Santa Barbara w Kalifornii. Miał 88 lat.

Autor biogramu	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"